

Nieuwsbrief 1

jaargang 7, n°

In dit nummer:

Competentiegericht onderwijs	2
VOILA! VOLA	7
INTERREGION: brug tussen onderwijs en arbeidsmarkt	8
Euroguidance - de conferentie 'Gérer les transitions':	9
de SID-IN's	10
het overleg Kleurrijk Vlaanderen	11
Dienst Beroepsopleiding behaalt EFQM-label	11
E-portfolio & Europass	12
European commitment to Entrepreneurship: MODULARISERING	13
Het project: Dodi	18
LNET	18
'Werk maken van competentie op de werkvloer'	19
Link onderwijs arbeidsmarkt	20
'Ecologische voetafdruk secundaire scholen'	20
PROLERON	21
Project Europapreneur	22
Project SEET	22
Ondernemingsplanwedstrijd	22
COOS	23
Af en toe apart werken met jongens en meisjes. Doet u het soms?	23

www.ond.vlaanderen.be/dbo e-mail: dbo@ond.vlaanderen.be

Dienst Beroepsopleiding, departement Onderwijs en Vorming
Koning Albert II-laan 15 - 1210 BRUSSEL
Tel.: 02 553 87 00 – Fax: 02 553 88 45

Verantwoordelijke uitgever:
Daniël Samyn

DRUKKE DECRETEN EN PAKKEN PROJECTEN

Na een lange voorbereidings –en wordingstijd is het decreet van 10 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap op 1 september (bijna volledig) van kracht geworden. Dit decreet betekent een belangrijke stap vooruit voor alle deeltijdse leersystemen in het algemeen en voor het deeltijds beroepssecundair onderwijs in het bijzonder. Maar doordat dit decreet en de erbij horende uitvoeringsbesluiten concreet invulling geven aan het principe van het voltijds engagement (dat al was ingeschreven in onderwijsdecreet XVII), is het, los van het belang voor de onderwijsstructuren, een mijlpaal voor de betrokken jongeren zelf. De invulling van het voltijds engagement legt hen als het ware de verplichting op te werken aan hun eigen (school)loopbaan. Daar waar voor het decreet de mogelijkheid bestond om naast de verplichte 15 u. aanwezigheid, verder niets te doen, is dit nu niet langer mogelijk. Via een geïndividualiseerd traject wordt samen met elke jongere een weg naar een degelijke startkwalificatie uitgestippeld. Uiteindelijk doel blijft uiteraard een plaats vinden op de reguliere arbeidsmarkt. Werk hebben is immers nog altijd de beste manier om dualisering van onze samenleving te voorkomen en de maatschappelijke integratie van jongeren te bewerkstelligen.

Maar met een decreet wijzigt men niet meteen een mentaliteit. Men schept een wettelijk kader dat dan door het onderwijsveld zelf moet ingevuld worden. De eerste tekenen zijn hoopgevend: op 1 oktober 2008 lag het voltijds engagement in het DBSO 10% hoger dan op 1 oktober 2007. Zonder ook maar iets te willen afdoen aan het belang van het voltijds engagement, moet toch worden opgemerkt dat het aandeel van de arbeidsdeelname daarin, jaar na jaar achteruit gaat. En dat kan en mag niet de bedoeling zijn. Het toeleiden naar de reguliere arbeidsmarkt van zowel op beroepsvlak als op persoonlijk vlak degelijk gevormde jongeren, moet de einddoelstelling blijven van het DBSO. Het DBSO is immers geen welzijnswerk of vormingswerk maar onderwijs. Laten we hopen dat uit de cijfers in de rest van het jaar zal blijken dat het aandeel van arbeidsdeelname in het voltijds engagement merkbaar toeneemt. De uitvoering van dit decreet zal ook voor de DBO nog heel wat werk met zich meebrengen. Zo wordt er momenteel gewerkt aan een samenwerkingsprotocol tussen de netten, de CLB, Syntra-Vlaanderen, de VDAB, de vertegenwoordigers van de deeltijdse vorming en het departement onderwijs over het geheel van de screening en trajectbegeleiding. Eind dit jaar moet dit rond zijn. Daarnaast moet de werking van de commissie voor de screening van de opleidingen opgestart worden en moet op basis van die gescreende lijst de modulaire opleidingenstructuur voor de (nu nog bestaande) rubrieken hout, bouw en decoratie uitgewerkt worden in samenwerking met de netten. Ook de Regionale Overlegplatformen moeten verder worden uitgebouwd. En dan moet uiteraard ook werk worden gemaakt van de oproepen voor voortrajecten, brugprojecten en arbeidsdeelname die in de loop van volgend kalenderjaar moeten gelanceerd worden. Op basis van wat we al hebben geleerd uit de werking tijdens het nu lopende schooljaar, zullen de bestaande oproepen en circulaires op een aantal punten grondig worden aangepast. Er is dus zeker nog heel wat werk aan de winkel.

Naast de werking rond het decreet leren en werken, zijn op DBO een aantal projecten opgestart rond ondernemerschap, rond het vormen van lerende netwerken en rond sociale inclusie. Ondernemerschap bouwen we verder uit in samenwerking met EFRO en met het Leonardo

programma en we nemen deel aan een aantal partnerschappen met het oog op het opstarten van projecten in de toekomst. Wedstrijden als de Beloftevolle Ondernemer en COOS komen er ook dit jaar weer aan.

In samenwerking met ESF willen we een lerend netwerk opzetten rond innovatie. We doen daarbij een beroep o.a. op een aantal innovatieve bedrijven, op de VDAB, op de SERV en uiteraard op een aantal scholen met en zonder proeftuinen.

Sociale inclusie krijgt, eveneens in samenwerking met ESF, gestalte door projecten rond jongeren in BuSO OV2 en OV3 en door bijzondere aandacht te besteden aan jongeren die ongekwalificeerd dreigen uit te stromen.

We hebben onze handen dus meer dan vol, maar dat maakt het werken op de DBO nu precies interessant. 'Never a dull moment', zegt men, ofschoon het soms wel even wat rustiger zou mogen zijn. Maar klagen doen we niet echt, want wie heeft het vandaag de dag niet druk, drukker of drukst? Druk of niet, we zullen ons best blijven doen om kwaliteitsvol werk te blijven afleveren.

Daniël Samyn
Directeur DBO

Competentiegericht onderwijs als mogelijke oplossing binnen een nieuw beroepsgericht onderwijs (vervolg)

In de nieuwsbrief van oktober 2007 hebben we uitvoerig beschreven hoe we het gedachte-experiment Competentieleren van de DBO hebben opgevat. Ondertussen is er hard gewerkt in de deelnemende scholen: het Sint-Augustinusinstituut te Bree en het KTA te Maaseik. Vandaag is het project afgelopen en zijn er besluiten geformuleerd. We geven hier kort de besluitvorming weer.

Opzet

We hebben het gedachte-experiment in de twee scholen helemaal los van elkaar gevoerd om vanuit de totaal verschillende werkelijkheden geen beïnvloeding te krijgen en om een ruimere

kijk te krijgen op mogelijke knelpunten en voordelen.

Op vraag van de scholen zijn we op het einde een dag gaan samenzitten met mensen van de DBO, de dragende krachten van de twee scholen en een lid van de inspectie.

Het naar elkaar luisteren om te ontdekken hoe ieder het project heeft ervaren, biedt heel wat kansen:

- scholen kunnen van elkaar leren waarin ze verschillen en waarin ze overeenkomen;
- het is een belangrijke kans om lokaal netoverschrijdend te werken en banden te smeden;
- het kan een confrontatie zijn tussen de harde en zachte sector;
- verschillen tussen een kleine en een middelgrote school kunnen betekenisvol zijn;
- de confrontatie tussen een modulaire aanpak en een projectaanpak kunnen leerrijke elementen blootleggen.

We hopen dat de neerslag van deze besluitvorming een hulp mag zijn voor andere scholen om het vernieuwingsproces naar competentie-leren in gang te zetten.

Scenario

Om de dag ook competentiegericht aan te pakken en om de aandacht gaande te houden, hebben we verschillende invalshoeken en werkvormen toegepast.

Zo bestond de dag uit drie delen:

een stellingenspel rond competentiegericht opleiden, een reflectie-gesprek met de projectcoördinator en als rollenspel een consultatie-gesprek bij de 'minister van onderwijs'.

Stellingenspel

Een dertigtal stellingen rond competentiegericht opleiden werden op de muren aangebracht. Elke deelnemer moest rondwandelen in het lokaal om de stellingen te lezen en had de opdracht drie stellingen die hem het meeste aanspraken er uit te nemen.

Nadien moest men per school overleggen welke vier stellingen er werden overgehouden om ze dan in de grote groep te brengen en te verdedigen of te weerleggen.

Al snel werd duidelijk dat een aantal stellingen konden geclusterd worden.

Het werd een geanimeerd gesprek waaruit bleek dat de consensus rond het begrip competentie-leren bij de medewerkers uit deze scholen zeer groot was. Dit wordt wellicht verklaard door het feit dat zij een hele weg hebben afgelegd in het proces.

In volgende regels geven we de krachtlijnen van het eerste gesprek weer. We hebben de uitspraken van de mensen opgehangen aan enkele kapstokken om beter te laten beklijven:

■ **Competentiegericht onderwijs is een 'must':**

kennis is niet beklijvend en is op het internet in overvloed te vinden, er is in het onderwijs de laatste decennia te weinig aandacht geweest voor (sociale) vaardigheden en attitudes. De ervaring leert dat een context-gerichte aanpak in een actuele 'aangepaste' accommodatie een grote motivatie is voor de huidige generatie leerlingen.

Een school die denkt om competentie-leren in te voeren als een didactische werkvorm en niet als visie, zal niet slagen!

■ **Onderwijs en arbeidsveld moeten de handen écht in elkaar slaan:**

om leerlingen gemotiveerd door hun beroepsopleiding te loodsen, moeten ze zo snel mogelijk weten wat het beroep inhoudt, met als centrale doelstelling te weten of de leerlingen enige affiniteit hebben met het beroep.

Dit kan enkel wanneer ze zo vroeg mogelijk in hun opleiding in de bedrijven terecht kunnen om ervaringen op te doen in het beroepsleven.

Voor de beroepsopleidingen moeten competenties bovenaan staan.

Ze moeten gehaald worden uit de actuele beroepsprofielen van de SERV.

Leerplannen 'moeten' voor een stuk gerealiseerd worden in bedrijven. Werkplekleren zal dus een prominente plaats krijgen in de opleiding. Hiervoor moet werkplekleren eerst goed gedefinieerd worden:

"op een werkplek worden leerinhouden uit het leerplan aangebracht door of samen met de leraar. Stage is het inoefenen op het bedrijf van een aantal geïntegreerde vaardigheden die op school zijn aangeleerd. De leraar komt hier sporadisch langs om polshoogte te nemen. Er is toezicht door de stagementor van het bedrijf."

Het is de school die in samenspraak met de bedrijven de criteria voor het werkplekleren vastlegt. Goede werkplekken zijn enkel te vinden als er een goede netwerking bestaat tussen school, bedrijven en sectoren. Dit is een prioritaire taak van de directie en niet enkel een bijkomende job voor de individuele leraar!

■ **Competentieleren is niet enkel voor leerlingen:**

in een competentiegerichte organisatie, kan het niet zijn dat enkel opleiding van de leerlingen op competenties gesteund is. Directie, leraren en ondersteund personeel moeten zich de vraag stellen: ben ik competent om competentiegericht op te leiden? Daarom is het aan de inrichtende macht en de directie om alle personeelsleden in die visie te begeleiden, te steunen en te sturen.

Er moet in gerichte en professionele bijscholingen worden voorzien en voor de leraar beroepsgerichte vorming is werkplekleren een kerngegeven: hij moet eerst gaan meedraaien op de werkplek.

Leraars moeten worden gestimuleerd en gemotiveerd om te innoveren en mee te draaien in de visie van de school. Er zijn in elke school 15 % voortrekkers, 70 % meelopers en 15 % achterblijvers. Het is aan de directie om de eerste 15% extra te begeleiden en te belonen voor hun inzet. Om dit juist te kunnen inschalen, moet men zeker voor beleidsondersteunende taken competentieprofielen uitschrijven en de mensen hierop evalueren. Een functiebeschrijving louter op basis van taken is vluchtig en nefast om een toekomstgerichte visie uit te bouwen.

Het is aan de directie om lijnen uit te zetten, voorop te lopen en veel zelf te ondernemen.

■ **Leerlingen willen wél leren:**

bij competentieleren merk je dat leerlingen meer werkklust hebben omdat ze de dingen meer op hun maat kunnen uitvoeren en omdat ze weten dat ze kunnen rekenen op de groep voor dingen die ze zelf niet kunnen.

Om leerlingen te laten inzien waarom ze iets moeten leren, moet een individueel plan opgesteld worden dat regelmatig met hen wordt besproken. Als je leerlingen duidelijk

laat weten waar ze moeten geraken, dan werken ze beter.

Er moet dringend werk gemaakt worden om reflectiegesprekken (over hun persoonlijk opleidingsplan) te implementeren in de lespraktijk.

Nog te veel willen leraren op de geïntegreerde proef of examens weten wat de leerlingen niet kennen i.p.v. vragen te stellen over wat ze hebben geleerd.

Procesevaluatie is belangrijker dan productevaluatie, want we weten uit de industrie dat als het proces kwaliteitsvol verloopt, de kans veel groter is dat het product ook goed is.

Begeleid zelfstandig leren is zeker niet alleen voor slimmeriken in ASO, in tegendeel. Elke leerling moet zich kunnen ontwikkelen op zijn maat binnen de afgesproken grenzen. Belangrijk hierbij is wel dat de opdrachten goed zijn gekozen, gaande van eenvoudig naar moeilijk en van veel begeleiding naar weinig begeleiding, er moet m.a.w. een duidelijke leerlijn inzitten over de jaren heen.

Op naar de minister

Het volgende deel van de dag start met de voorbereiding van het gesprek met 'de minister'. De vertegenwoordigers van elke school hebben een behoeftepiramide opgemaakt.

De bedoeling was dat zij zo zouden aangeven wat voor hun school de primaire behoeften zijn en wat op een later moment kan gerealiseerd worden.

De 'minister van onderwijs' wil luisteren naar de scholen van het experiment rond competentieleren. In dit rollenspel neemt het lid van de inspectie vanuit zijn brede onderwijs- en beleidservaring de rol van minister op. Voor de duidelijkheid hebben we de neerslag van het gesprek ook opgehangen aan enkele kapstokken.

Competentieleren schooloverstijgend

- Competentieleren is een containerbegrip geworden dat in allerlei gedaantes opduikt en vele betekenissen kent. Het uitgangspunt voor een beleid moet

steeds zijn: wat moet onderwijs bieden aan jonge mensen van de 21e eeuw? Hiervoor is een duidelijk referentiekader nodig. Dit is echter voorhanden maar wordt nog niet of te weinig gebruikt!

- Voor de meer generieke competenties die studierichtingoverschrijdend zijn, kunnen we een beroep doen op de in 2002 Europees vastgelegde kern-competenties of “key competences for lifelong learning”. We kunnen de denkoefening maken om de kern-competenties op te splitsen in harde en zachte sector omdat er toch een verschil is tussen werken met materialen en machines en het werken met mensen.
 - Voor de beroepsgerichte competenties kunnen we terecht bij de actuele beroepsprofielen van de SERV.
- Om studierichtingen in te richten moet men uitgaan van bestaande beroepen. Het onderwijs moet leerlingen voorbereiden op het latere beroepsleven en het maatschappelijk functioneren. Opleiden tot “niets” mag dus niet bestaan. Dit moet duidelijk te zien zijn in de opleidingsstructuur, maar dit wil niet zeggen dat een school een kant-en-klaar product mag of moet afleveren voor bedrijf X of Y.
 - De competenties moeten aangebracht worden in vakkenclusters van meerdere uren. Versnippering in één of enkele uren is nefast voor projectwerk en integratie. Waarom bijv. Aardrijkskunde en Geschiedenis opsplitsen? De landsgrenzen zijn immers historisch bepaald.
 - Onderwijs en bedrijfswereld staan niet los van de maatschappij. Daarom is een goede opleiding een gedeelde verantwoordelijkheid. Geen van beide partijen is tevreden met het huidige systeem, daarom moeten zij opnieuw rond de tafel gaan zitten.

Competentieleren in de scholen

- Het is voor de deelnemers rond de grote tafel duidelijk dat innoveren enkel kan door te investeren. Vandaag de dag wordt te veel gerekend op de goodwill van de

voortrekkers. Dit is niet vol te houden, daarom moet de overheid investeren in mensen en middelen.

- Nu doen we in een studierichting van alles wat, maar worden de beroeps-competenties niet grondig uitgediept. Om dit mogelijk te maken zijn andere en goed uitgeruste lokalen nodig. Het is niet meer van deze tijd dat leerlingen elk uur naar een ander lokaal verhuizen. Daarom moeten de lokalen multi-functioneel zijn om geïntegreerd projectwerk toe te laten.
- Nood aan nieuwe organieke ambten is er zeker niet! We evolueren naar een tijd van mandaten en dan zijn organieke ambten nefast. Het lestijdenpakket aanwenden aan 100% zal al een hele stap zijn. Er is ook nood aan een nieuw pakket naast het lestijdenpakket (90 %), nl. voor “beleidsondersteuning” in zijn brede vorm (10 %). Het moet een stabiel pakket beleidsondersteuning zijn waar de school kan op rekenen op lange termijn om een visie waar te maken. Er is nood aan meer vrijheid voor de aanwending van de pakketten. Laat de scholen zelf beslissen, maar vraag verantwoording van de besteding. Er zijn geen twee dezelfde scholen, dus moet de lokale autonomie zeker uitbreiden.
- Uit het verleden is gebleken dat er eigenaardige nevenverschijnselen ontstaan bij het inrichten van specifieke ambten. Zo is gebleken dat bij het invoeren van een leerlingenbegeleider de eerstelijnsverantwoordelijkheid van de leraren verdwijnt. Of nog, waar een ICT-verantwoordelijke opduikt, gaat de zelfredzaamheid van de vakleraren rond ICT naar beneden. Dit nevenverschijnsel moet dus goed bewaakt worden als er nog meer mandaten worden gecreëerd.

- De ervaring leert dat een project pas echt vooruit gaat als je mensen er extra voor vrijstelt. Als je iemand iets extra vraagt, moet je haar/hem er ook voor 'belonen' met (BPT)uren.
- Nu besteedt de Vlaamse Gemeenschap 42 % van de begroting aan onderwijs. Een grotere pot is dus moeilijk haalbaar. Er is ook geen maatschappelijk draagvlak voor meer middelen in het onderwijs. Zeker niet nu begeleid zelfstandig leren, teamwerk en werkplekieren gepromoot worden en een substantiële 'bijdrage' van het werkveld wordt gevraagd.
- Waar in de bedrijfswereld ongeveer 38 klokuren wordt gewerkt en in het onderwijs ongeveer 20 uren van 50 minuten wordt lesgegeven is een vraag naar meer middelen niet te verantwoorden. Het eerder beperkt aantal lestijden wordt nu gemotiveerd door de voorbereidingstijd en het verbeterwerk dat nodig is om de lessen mogelijk te maken.
- Moeten we daarom niet naar een schoolopdracht van ongeveer 26 uren voor iedereen. Deze opdracht kan dan ingevuld worden zoals de school en de leraar het zelf willen. Wil hij 26 contacturen, of wil hij bijvoorbeeld meewerken aan de innovatie in zijn school?
Een schoolopdracht veronderstelt wel dat de school infrastructuur voorziet om de leraars hun werk te laten doen in de school. Teamwerk kan je het best in de school in een ingericht lokaal waar je met de collega's kan samenzitten om de lessen voor te bereiden en de begeleiding te organiseren. De mensen rond deze tafel zijn het er unaniem over eens dat voor leraren die willen werken de schoolopdracht een goede zaak is.

In vogelvlucht ook nog dit

Eerder is al onderstreept dat goed onderwijs in de 21e eeuw een maatschappelijk ingrijpend gebeuren is met een gedeelde verantwoordelijkheid. Daarom moet beleidsmatig ook werk gemaakt worden van onderstaande elementen. Omdat ze niet tot de opdracht van dit experiment behoren, maar wel zijn vernoemd tijdens de laatste ronde, geven we er enkel een opsomming van:

- lerarenopleiding ook competentiegericht maken;
- professionele nascholing van leraars, begeleiders en directies organiseren;
- kleine klasgroepen om werkplekieren mogelijk te maken;
- digitale media en handboeken grootschalig implementeren;
- uniek online leerlingvolgsysteem van wieg tot graf invoeren;
- ASO moet ook steunen op de kerncompetenties met meer aandacht voor vaardigheden en attitudes.

Besluit

Deze scholen schuiven volgende kernvoorwaarden naar voren om tot een geslaagd veranderingsproces te komen:

- sturing vanuit de directie en gedragen door heel de school;
- adequate bijscholing van leraren en begeleidend personeel;
- uitgewerkte lesmodellen;
- pedagogische ondersteuning binnen de school om het concept te bewaken;
- professionele accommodatie;
- samenwerking met instellingen en bedrijven in de buurt;
- bereidheid om projecten en werkplekieren op te zetten;
- competentiegericht evaluatiesysteem;
- ondersteunende ICT-toepassingen.

Of om het in één zin te formuleren: het is de plicht van de overheid om het innoverend vermogen van de school te stimuleren en te ondersteunen!

Ten uitgeleide

Het was een kort en kleinschalig experiment, maar niet klein. Het heeft de wereld niet veranderd en zal ook de eerstvolgende dagen het Vlaamse onderwijs niet veranderen. Net als bij de proeftuinen hebben we met dit gedachte-experiment in het werkveld tot wasdom laten komen wat in grote theorieën en dikke boeken wordt verkondigd.

Ik hoop dat jullie, lezers, de vele uitspraken en ingrediënten van dit gedachte-experiment aangrijpen om in de eigen school de gedachten op gang te zetten om het nieuwe onderwijs, aangepast aan de I-generation en de informatiemaatschappij, vorm te geven.

En vergeet nooit volgende wijsheid: "Een pad ontstaat door er op te lopen".

Luc Vandenhoeck

Projectverantwoordelijke Competentieleren.

Het volledige rapport en de bijlagen zijn te downloaden op de website van de DBO (onder afgeronde projecten). Voor meer info: luc.vandenhoeck@ond.vlaanderen.be

VOILA! VOLA

De transitie naar de arbeidsmarkt van schoolverlaters uit BuSO opleidingsvorm 2 is niet vanzelfsprekend. Er zijn heel wat factoren die bepalend zijn voor de hindernissen die deze groep jonge werkzoekenden ondervindt. Het ESF project VOLA dat werd uitgewerkt in het kader van de oproep tot sociale inclusie, wil een deel van die hindernissen wegnemen.

Het project wil bijdragen tot een betere doorstroming van OV2 schoolverlaters naar de arbeidsmarkt. Het opzet is om te werken aan de problemen met betrekking tot die doorstroming, aan de problematiek van de inschrijving als werkzoekende, aan de hoge competentieverwachtingen, aan het probleem van de niet aangepaste trajectbegeleiding en het - in meerdere of mindere mate - gebrek aan samenwerking tussen de dienstverleners. We willen een grotere ondersteuning tot stand brengen voor een betere doorstroming naar de beschermde en de normaal economische

arbeidsmarkt en de kansen op die arbeidsmarkt te verbreden. Een begeleide transitie vanuit onderwijs kan leiden tot een efficiëntere doorstroming.

Het aanbod van alternering wordt een mogelijk (niet verplicht) instrument voor een bepaalde groep OV2 leerlingen en verruimt het aanbod om een welbepaalde groep kandidaat OV2 schoolverlaters naar de arbeidsmarkt toe te leiden.

Deze nieuwe aanpak kadert in het individuele traject van de leerling. Slechts een deel leerlingen van opleidingsvorm 2 komen hiervoor in aanmerking en kan door de school in overleg met het CLB voorgesteld worden. Het past binnen een persoonlijk ontwikkelingstraject voor leerlingen die al een 2-tal stages in een arbeidsmilieu achter de rug hebben en ongeveer 20 jaar oud zijn en bepaalde competenties niet of onvolledig verworven hebben; werkwilbig zijn maar niet helemaal arbeidsrijp, schoolmoe maar wel arbeidsbereid zijn.

Het is bedoeld voor leerlingen die normaal gezien binnen het jaar ongeveer de school zullen verlaten.

Deze werkwijze op maat van de OV2 jongere veronderstelt dat ze ook zijn toegerust met arbeidsmarktgerichte competenties en dat ze in de schoolfase al kunnen ondersteund worden door een transparante en preventieve trajectbegeleiding. Dit alles veronderstelt ook dat de regionale actoren, dienstverleners beter op elkaar worden afgestemd waardoor alle aandacht op de begeleiding zelf kan worden getrokken.

Het aantal jongeren in het project wordt bij wijze van experiment tot een 30-tal beperkt. Om het voor de school organiseerbaar te maken zijn minimum 5 à 6 leerlingen nodig wat het aantal meewerkende BuSO scholen herleid tot een 5 à 6 tal scholen.

Op het Vlaamse niveau wordt er een stuurgroep gevormd met als partners GTB Vlaanderen, VLAB vzw (koepel van de BW's), VDAB en uiteraard ook de promotor de Dienst Beroepsopleiding. In de aanvang van het project zal geprobeerd worden om regionale samenwerkingsverbanden tot stand te brengen waarbij BuSO OV2 scholen, hun CLB, GTB provinciaal, VDAB, beschutte werkplaats(en), bedrijven of sectorvertegenwoordigers van het NEC

(Normaal economisch circuit) betrokken zullen worden.

Naast de alternering die voor de doelgroep tot stand komt en het regionale platform zal ook gewerkt worden aan een opvolgingsinstrument (het ITP) waar alle actoren mee zullen (verder)werken; aan een instrument om info met betrekking tot de arbeidsmarkt voor de doelgroep toegankelijker te maken en aan een bundeling van tips om de arbeidsmarktgerichte competenties van de doelgroep te helpen versterken.

Het project start begin november 2008. De voorbereidingsfase loopt tot einde maart 2009; het eigenlijke project loopt dan tot einde 2010.

Luc Coene

INTERREGION: een Europese brug tussen onderwijs en arbeidsmarkt

Interregion, of voluit Interregional good practices of cooperation on the transition between VET and the labour market, is een LLP partnerschapsproject dat samen met drie buitenlandse partners werd ingediend.

Dit kadert in het programma 'Een leven lang leren' en specifiek in het Leonardo programma. Het **Leonardo da Vinci programma** is één van de vier sectorale programma's van het Europese Programma 'Een Leven Lang Leren' en focust op de leer- en opleidingsnoden van allen die betrokken zijn bij **beroepsonderwijs en beroepsopleiding**. Het betracht de competitiviteit van de Europese arbeidsmarkt te vergroten door Europese burgers te helpen nieuwe vaardigheden, kennis en kwalificaties te verwerven en om die erkend te zien over de grenzen heen.

Specifieke objectieven:

- het ondersteunen van deelnemers aan opleiding en verdere opleidingsactiviteiten bij het verwerven en het benutten van kennis, vaardigheden en kwalificaties ter bevordering van de persoonlijke ontplooiing, inzetbaarheid en

deelname aan de Europese arbeidsmarkt;

- het ondersteunen van verbeteringen op het gebied van kwaliteit en innovatie in de systemen voor beroepsonderwijs en -opleiding, de instellingen en de praktijken;
- het bevorderen van de aantrekkelijkheid van beroepsonderwijs- en opleiding en mobiliteit voor werkgevers en deelnemers en het vergemakkelijken van de mobiliteit van werkende stagiairs.

Leonardo da Vinci staat open voor het complete spectrum aan onderwerpen die betrekking hebben op beroepsonderwijs en -opleiding. Het ondersteunt de transfer van kennis, innovatie en expertise tussen alle sleutelactoren in dit domein.

De DBO is de coördinator van het project en werkt samen met volgende Europese partners:

- Zweden: Tjörns Kommun Barn- och Utbildningsförvaltningen
Utbildningscentrum
- Verenigd Koninkrijk: Careers Europe
- Oostenrijk: 3S Unternehmensberatung GmbH

In Vlaanderen werd een partnerschap aangegaan met volgende geassocieerde partners:

- VTI Sint Jansberg te Maaseik,
- VOKA Kamer van Koophandel in Mechelen
- AGORA Vormingscentrum te Heusden Zolder.

Aangezien zij ook deelnamen aan het ESF project LEGIO, waar het Interregion project is uitgegroeid, kunnen zij in belangrijke mate hun know how inbrengen, maar ook hun ervaringen uit het Legio project meegeven aan de partners van dit project.

Centraal in dit project staat het uitwisselen van ervaringen en resultaten tussen de partners op het vlak van samenwerking tussen VET en de arbeidsmarkt. Dit gebeurt op basis van bezoeken aan de partners. Daarnaast wordt gekeken naar de overeenstemming tussen de competenties, die gevraagd worden op de

arbeidsmarkt en deze die VET genereert. Er wordt speciale aandacht besteed aan de principes van screening en guidance binnen VET.

Het project moet resulteren in een reeks gemeenschappelijke sleutelcompetenties, die dan opgelijst zullen worden en gemakkelijk transponeerbaar zullen zijn. Daarnaast zal men zich ook richten op gemeenschappelijke instrumenten, die de samenwerking tussen VET en het arbeidsleven zullen bevorderen.

De eerste startvergadering van het project is gepland op 22 en 23 oktober 2008. Het is de bedoeling om op deze samenkomst het werkplan van het project verder uit te diepen en uit te werken, maar ook om alle projecten van de Dienst Beroepsopleiding en de werking van de Dienst voor te stellen aan de Europese partners en de geassocieerde partners uit Vlaanderen.

Tanja Biebaut
Projectverantwoordelijke INTERREGION

DG Onderwijs en Cultuur

Programma "Een leven lang leren"

Euroguidance - de conferentie 'Gérer les transitions':

**l'orientation tout au long de la vie dans
l'espace européen'**
(17 en 18 september 2008 – Lyon)

In het kader van het Franse voorzitterschap van de Europese Unie organiseerde het Franse Ministerie van Onderwijs een conferentie rond de internationalisering van de arbeidsmarkt en de vraag en nood naar een betere studie- en loopbaanbegeleiding binnen onderwijs. Het draait eigenlijk rond het voortzetten van de taak van het Finse voorzitterschap in 2006, waar reeds een belangrijke aanzet werd gegeven.

Men gelooft heel erg in het principe dat je door een goede studie- en loopbaanbegeleiding van de schoolgaande jeugd bedreigingen voor jongeren kan opbouwen tot kansen.

De aandacht werd ook gevestigd op het belang

van het aanleren van het maken van keuzes door jongeren, zodat ze tot een beter besef komen van de gevolgen van hun beslissingen voor hun latere schoolloopbaan.

Ook voor volwassenen is er een grote vraag naar een betere begeleiding, onder het motto 'new skills for new jobs'. Het is immers een vaststaand feit dat de tijd waarin mensen 40 jaar dezelfde job bleven uitoefenen definitief passé is. Door de groeiende globalisering en internationalisering van de arbeidsmarkt heeft de Europese economie nood aan werkrachten die vooral leerbaar zijn en het principe van het levenslang leren in het hart dragen.

Welke prioriteiten moeten we nu leggen om tot een betere en kwaliteitsvollere begeleiding te komen? De vraag die hier natuurlijk uit voortvloeit, is dan hoe we kunnen inspelen op de verschillende noden van de verscheidene groepen die begeleiding nodig hebben?

Na de het gemeenschappelijke deel werden de deelnemers opgesplitst in de verschillende werkgroepen. Het was de bedoeling dat deze tegen het eind van de conferentie met aanbevelingen zouden komen, die de Commissie dan zou kunnen meenemen in hun eigen debat.

Zowel de workshops, als het networking dinner maakte mogelijk dat alle deelnemers met elkaar van gedachten konden wisselen in een aangename en losse sfeer.

Wie er meer wil over weten kan terecht op volgende sites:

[- Le site du Ministère de l'Education Nationale](#)

[- Le site du Ministère de l'Enseignement Supérieur et de la Recherche](#)

[- Le site de la Présidence Française de l'Union Européenne](#)

Euroguidance en de SID-IN's

Jongeren staan binnenkort voor een belangrijke keuze die een blijvende invloed heeft op de rest van hun leven. Ze kunnen heel veel wegen uit. De kennis en vaardigheden die ze nu opdoen, zijn een onmisbare basis voor hun verdere professionele toekomst. Maar levenslang bijleren is een must voor iedereen, ongeacht of ze nu nog verder studeren of meteen al een beroep gaat uitoefenen.

Misschien is er twijfel over wat te doen nadat de poort van de secundaire school definitief achter hen dichtslaat.

Een studie- of beroepskeuze, daar moeten ze toch wel even over nadenken en de voor en tegens grondig afwegen. Daarom is een klassikaal bezoek of een bezoekje met de ouders aan een Sid-In echt geen overbodige luxe.

Elk jaar organiseren de CLB's en het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming de net-overschrijdende studie-informatiedagen (SID-in) in de vijf Vlaamse provincies.

Het opzet van de SID-in's is om de laatstejaars secundair onderwijs kennis te laten maken met de studiemogelijkheden na het secundair onderwijs en zeker met een zo volledig mogelijk aanbod hoger onderwijs en hen zo te ondersteunen in hun studiekeuze(proces). CLB-medewerkers op elke SID-in zullen op de CLB stand informatie geven over het volwassenenonderwijs en waar wat kan gevolgd worden.

Alle Vlaamse hogeronderwijsinstellingen zijn tijdens de SID-in's vertegenwoordigd. In Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk gewest en Limburg kan u ook terecht bij een 14-tal beroepssectoren.

Aangezien meer jongeren graag een studie-ervaring in het buitenland meepikken, kreeg Euroguidance de vraag om de jongeren op deze beurs te informeren en te woord te staan.

Het Euroguidance team is aanwezig op alle beurzen en geeft dan ook aan de jongeren en hun ouders informatie over studeren in het buitenland, vrijwilligerswerk, een gap-year,...

Wie interesse heeft, kan terecht in de volgende provincies:

Provincie	Data
West-Vlaanderen Expohallen Roeselare , Diksmuidsesteenweg 400, Roeselare	8 t.e.m. 10 januari 2009
Oost-Vlaanderen Flanders Expo NV , Maaltekouter 1, 9051 Gent * Op deze SID-in zijn ook de sectoren aanwezig!	15 t.e.m. 17 januari 2009
Limburg Limburghal , Jaarbeurslaan 6, Genk * Op deze SID-in zijn ook de sectoren aanwezig!	29 t.e.m. 31 januari 2009
Vlaams-Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest Brabantthal , Brabantlaan 1, Haasrode * Op deze SID-in zijn ook de sectoren aanwezig!	5 t.e.m. 7 februari 2009
Antwerpen Antwerp Expo (Bouwcentrum) , Jan Van Rijswijcklaan 191, 2020 Antwerpen	12 t.e.m. 14 maart 2009

Openingsuren SID-in's

Dagen	Do.	Vrij.	Za.
soort bezoek	School- bezoeken én alléén op uitnodiging	School- bezoeken én alléén op uitnodiging	Vrij bezoek voor elke geïnteressee rde in opleidingen na het secundair Onderwijs
open	9u00	9u00	10u00
gesloten	12u00	12u00	Doorlopend open
open	13u00	13u00	
gesloten	16u00	16u00	16u00

Wil je graag meer nog meer info rond de SID-In's neem dan eens een kijkje op onderstaande webstek:

<http://www.ond.vlaanderen.be/sidin/>

Euroguidance en het overleg Kleurrijk Vlaanderen

Het Euroguidance team maakt deel uit van het overlegplatform Kleurrijk Vlaanderen, waar o.a. Vlohra en Jint mee deel van uitmaken.

Niet alleen trekvogels doen het, maar elk jaar ook meer dan duizend jonge Vlamingen. Ze worden uitgestuurd door jeugdorganisaties, lokale overheden, NGO's, universiteiten, hogescholen en diverse andere actoren.

Ginds zijn ze stagiair, doen ze vrijwilligerswerk, ontmoeten ze andere jongeren, lopen er school...

Hun aantal is de voorbije 5 jaren minstens verdubbeld. En ook hun vragen: over praktische voorbereiding, over ondersteuning tijdens hun verblijf, over kansen om achteraf hun verhaal kwijt te kunnen, ...

In maart 2009 plannen we een vervolg op "De grote trek". De studiedag, rond jongerenmobiliteit, die we vorig jaar voor de eerste keer hebben georganiseerd, was toen een overweldigend succes. Er was vraag naar meer en daarom heeft het platform Kleurrijk Vlaanderen zich de afgelopen maanden gebogen over het ontwikkelen van een kwaliteitscharter voor jongerenmobiliteit. Dit komt ook vast en zeker aan bod op de volgende studiedag.

Wil je meer informatie? Hou de Euroguidance webstek in de gaten of neem eens een kijkje op de website van JINT.

<http://users.pandora.be/euroguidance/>
<http://jint.be>

Het Euroguidanceteam

Jef Vanraepenbusch en Tanja Biebaut.

Dienst Beroepsopleiding behaalt het EFQM-label "Recognised for Excellence"

De DBO is sinds 1985 actief op het vlak van de overgang van onderwijs naar de arbeidsmarkt. DBO vervult hierin een labo-rol voor onderwijsvernieuwend projecten binnen het beroepsgerichte onderwijs en doet op basis van haar bevindingen beleidsaanbevelingen aan de minister van Onderwijs en Vorming.

De DBO-projecten worden gevoed met Europese middelen van het Europees Sociaal Fonds (ESF) en van het Leonardo-da-vinci-programma.

Om als promotor voor deze projecten te kunnen optreden, moet DBO beschikken over een ESF-kwaliteitslabel. Om dit label te behalen onderging de Dienst voor Beroepsopleiding een organisatie-audit. Dit leverde een positief resultaat op en werd na drie jaar én na een nieuwe procedure, met succes verlengd.

Maar DBO wou een label met meer uitstraling op Europees niveau behalen. Er werd besloten om de ladder van de EFQM-labels (European Foundation for Quality Management) te beklimmen.

Als eerste opstap werd geopteerd om een "Committed to Excellence"-dossier in te dienen. In juni 2006 werd het C2E-label, behaald. Dit label werd toegekend op basis van een beoordeling door externe validatoren. Deze

validatoren baseren zich hiervoor op documenten, een toetsing ter plaatse en gesprekken met verantwoordelijken en medewerkers.

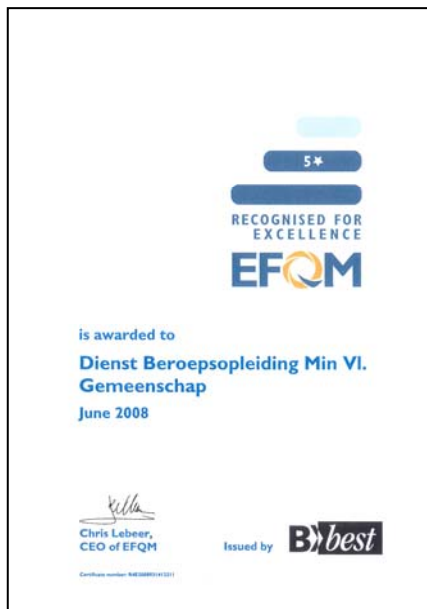
De weg naar een hoger label lag dus open en begin 2008 werd een dossier "Recognised for Excellence" opgestart.

De procedure bestond er in om een kwaliteitsdossier van 51 pagina's op te maken waarin kon aangetoond worden dat DBO voldoet aan elk van de 32 subcriteria van het EFQM-model. Tijdens de site visit door 2 assessoren werd het dossier getoetst aan de werking van de organisatie.

Op 6 juni 2008 was het zover: DBO behaalde het EFQM-label, met een score hoger dan 500 punten. Dit betekent dat DBO vanaf nu op al haar communicatie het logo "R4E vijf sterren" mag voeren.

De enige stap die DBO nu nog kan nemen op de kwaliteitsladder is deelnemen aan de European Quality Award. Dit zal echter financieel en organisatorisch moeilijk haalbaar zijn. DBO zal zeker proberen om binnen twee jaar het label R4E***** te bestendigen.

Voor meer info i.v.m. EFQM-labels surf naar : www.efqm.com

E-portfolio & Europass

E-portfolio & Europass, is een transfer of innovationproject dat gevoerd wordt in het kader van het Leonardo da Vinci-programma: LLP-LdV-TOI-2007-FR-047

Dit project wordt gepromoot door het Conservatoire National des Arts et Métiers (CNAM) in Parijs en wordt mede uitgevoerd door een uitgebreid Europees partnerschap. In dit project beoogt men een innovatie-transfer van het concept van een Europees portfolio, gebaseerd op het pilootproject, Juvenes Mobiles dat eerder door de CNAM in Parijs werd gevoerd. De transfer wordt per partner bekeken, aangezien sommige partners een eerdere ervaring hebben met de ontwikkeling van een e-portfolio en anderen slechts aan het begin staan van hun ontwikkeling. Per partner wordt er gekeken waar de transfer een meerwaarde kan bieden.

Het partnerschap wordt opgedeeld in thematische werkgroepen die zich buigen over verschillende thema's. Zo wordt er in eerste instantie een balans opgemaakt van de portfolio's en e-portfolio's die reeds bij de verschillende partners in uiteenlopende contexten ontwikkeld zijn om vervolgens het Europese concept aan ieders doelgroep aan te passen. De ontwikkelde instrumenten zullen bij de verschillende doelgroepen getest, geëvalueerd en bijgestuurd worden. In een andere werkgroep wordt er nagedacht over mogelijke modellen die de kwaliteitsnormen voor een mobiliteits-portfolio voorstellen. Tot slot worden de good practices en mogelijke problemen ook in kaart gebracht van auteursrechten en privacyrechten met betrekking tot de portfolio's die in dit partnerschap reeds bestaan.

De DBO engageert zich in de verschillende werkgroepen om mee na te denken over de voorgestelde problematiek en het in kaart brengen van verschillende situaties en oplossingen voor de behandelde onderwerpen. Daarnaast is de DBO moderator van de werkgroep rond auteursrechten. Tot het werkpakket van de DBO behoort ook het uitwerken en ontwikkelen van een strategie waarbij we vooral het idee van de contextualisatie, wat reeds eerder is uitgewerkt in het portfolio van de CNAM, willen implementeren in ons eigen e-portfolio MY DIGITAL ME. Concreet betekent dit de

samenstelling van een generiek scenario, aangepast aan het doelpubliek. Hiervoor hebben we recent een werkgroep samengesteld die instaat voor het uitwerken van een concept voor een functionaliteit om het contextualiseren van competenties door leerlingen (3e graad – beroepsonderwijs) mogelijk te maken via een e-portfolio. Binnen dit project werken wij met MY DIGITAL ME. Uiteraard zullen we deze functionaliteit zodanig moeten kunnen uitwerken dat deze ook kan opgenomen worden in andere digitale portfolio's (C-stick, Europass, ...) Contextualiseren van competenties is belangrijk naar het herkennen van competenties toe, zeker in het geval van leerlingen, die vaak ook niet weten wat een competentie juist is.

We vertrekken van het voorbeeld uit Juvenes Mobiles dat op 10 oktober 2008 werd voorgesteld door Pascale de Rozario, de CNAM-projectcoördinator van het TOI-project en verantwoordelijke van het afgelopen pilootproject Juvenes Mobiles. De methodiek die door de CNAM ontwikkeld werd, was er één voor het volwassenonderwijs. Deze methodiek zal samen met de ontwikkelingen binnen het Technomatch-project, dat gevoerd werd door VOKA Antwerpen – Waasland, aangaande deze materie het vertrekpunt zijn om de functionaliteit op een pedagogische en gebruiksvriendelijke manier vorm te geven. Vertrekkend vanuit een context waarin leren mogelijk is, willen we leerlingen hun eigen competenties laten leren herkennen.

De werkgroep zal tweemaandelijks samenkomen om de voorstellen te bespreken en de nodige feedback te formuleren. Het ontwikkelde concept / methodiek zal getest worden alvorens als functionaliteit opgenomen te worden in het e-portfolio (MY DIGITAL ME).

Heb je interesse in een deelname aan deze werkgroep en wil je meedenken rond de contextualisatie van competenties, dat kan via een mail naar:

nathalie.briessinck@ond.vlaanderen.be

Projectcoördinator Nathalie Briessinck

Meewerkende partners binnen dit project:

Dienst Beroepsopleiding - departement Onderwijs en Vorming (België), CNAM Aquitaine (Frankrijk), Gesellschaft für Kommunikation und Medien mbH, ICONATE (Duitsland), Estonian Information Technology Foundation (EITF) (Estland), Groupement d'intérêt public "Education et Formation Tout au Long de la Vie" centre académique de formation continue (GIP EFTLV CAFOC) (Frankrijk), Le Préau - Chambre de Commerce et d'Industrie de Paris (CCIP) (Frankrijk), IRSEA (Italië), Academy of Humanities and Economics in Lodz (AHE) (Polen), Direção Regional do Trabalho e Qualificação Profissional – Região Autónoma dos Açores (Azoren), Camera de Comerț, Industrie și Agricultură Timisoara (CCIAT) (Roemenië), Direction Générale de l'Enseignement Scolaire (DGESCO) – Ministère de l'éducation nationale (Frankrijk), Commission Nationale de la certification professionnelle (CNCP) (Frankrijk), Comité national olympique et sportif français (CNOSF) (Frankrijk), UNIFAF (Frankrijk)

Lifelong Learning Programme

European commitment to Entrepreneurship: de weg naar Europees handeldrijven van in de klas

In dit transfer of innovationproject wil de DBO als promotor in samenwerking met een uitgebreid partnerschap ondernemerschap als een sleutelcompetentie op Europees vlak naar voren schuiven. De basis zal gelegd worden om een sterk netwerk uit te bouwen van scholen, educatieve instellingen en bedrijven, verspreid over Europa met één gezamenlijk te realiseren doel: internationaal ondernemerschap bij leerlingen en studenten stimuleren.

We ervaren een gebrek aan een algemene methodologie om leerlingen met Europees ondernemen kennis te laten maken. Er is ook de noodzaak om jongeren in opleiding deze internationale dimensie van het ondernemerschap te laten ervaren in een zeer concrete situatie, zoals zij in de toekomst en in hun werkervaring mogelijk zullen meemaken. En dit niet alleen in de studierichtingen economie of handel, maar ook in de andere opleidingen.

We vertrekken vanuit een Spaans (internationaal getint) praktijkvoorbeeld rond Internationaal Ondernemen: Empresa Joven Europea, de basis van dit nieuwe transferproject. Leerlingen en leerkrachten zullen zeer concreet handel drijven met een Europese partner. Hiervoor zullen ze alle verschillende stappen doorlopen: van het uitwerken van een businessplan tot het opstarten van hun onderneming en verder tot het evalueren van hun verkoopresultaten. En dit over de Europese grenzen heen. Zij zullen via een handleiding en een werkboek de verschillende stappen doorlopen. Het kiezen van een wettelijke structuur, het organiseren van hun personeel, het uitzoeken van regionale producten, een selectie maken uit buitenlandse producten, hun afzetmarkt bepalen, marketing-strategie uitwerken enz. Het voordeel van dit project is dat het niet beperkt blijft tot de theorie, maar dat de leerlingen concreet de problemen en oplossingen die gepaard gaan met internationaal handeldrijven zullen ervaren.

Het project loopt over twee jaar. Het eerste jaar zal gewijd worden aan de evaluatie van het EJE-systeem en de ervaringen van de partners rond ondernemerschap. Vertrekkend vanuit deze evaluatie zullen we het systeem aanpassen aan de noden van elk partnerland. Dit houdt in: vertalingen van de producten (handboeken en werkboeken) en aanpassingen aan deze producten doorvoeren zodat ze aan de wettelijke structuren aangaande ondernemerschap van de verschillende partners voldoen. In het tweede jaar zullen we scholen het proces laten doorlopen en leerlingen laten kennis maken met de Europese dimensie van het ondernemen door hen concreet deel te laten uitmaken van het netwerk en hen te koppelen aan een buitenlandse partner.

Door de uitwisseling van ervaring en de nauwe samenwerking met bedrijven, onderwijsinstellingen en onderzoeksprojecten van de verschillende partnerlanden, wil het ECE-project het netwerk uitbreiden waarbij interculturele ervaring aangaande ondernemerschap het vertrekpunt is. De Spaanse partner is bereid alle informatie (methodologie en kennis) aangaande de ontwikkeling van hun Empresa Joven Europea-project te delen met de verschillende organisaties en landen. Ervaren partners zullen de minder ervaren partners helpen in het slaan van bruggen over de grenzen heen.

Door het opleiden van leerkrachten en begeleiders willen we ook op dit vlak een netwerk van, noem het maar, consulenten uitbouwen die verantwoordelijk zijn voor de

implementatie van het model in de eigen school en de promotie van ondernemerschap vanuit de Europese hoek.

Via het netwerk en het uitwerken van een algemene methodologie om deel uit te maken van dit netwerk zullen in de toekomst scholen en bedrijven elkaar op een snellere manier kunnen benaderen, aangezien ze dezelfde 'methodologische' taal spreken. Het netwerk kan in de toekomst zelfs de mogelijkheid bieden om leerkrachten, begeleiders of leerling-ondernemers in verschillende Europese contexten uit te wisselen, zodat ze van elkaar op de werkplek van de ander kunnen leren.

Tot slot stimuleert het project ook het leren en verbeteren van de vreemde talencompetenties, wat een noodzakelijke doelstelling is om het Europees handelen mogelijk te maken. Jonge leerling-ondernemers zullen met hun businesspartners contact opnemen via e-mail, brieven, telefoon of zelfs videoconferencing. Door deze praktijk zullen zij hun taalcompetenties verbeteren.

Voor meer informatie i.v.m. dit project of wanneer u wilt deelnemen met uw school, kunt u contact opnemen met:

nathalie.briessinck@ond.vlaanderen.be

Projectcoördinator Nathalie Briessinck

Meewerkende partners binnen dit project:

Eurocultura (Italië), Länsi-Suomen muotoilukeskus MUOVA – Western Finland Design Centre (University of Art and Design Helsinki – University of Vaasa) (Finland), SEDU – Vocational Education Center (Finland), Ciudad Industrial del Valle del Nalon S.A.U. (Spanje), Emmerce – EEIG (Zweden), Chambre of commerce Budapest (Hongarije), OMNIA, The Joint Authority of Education in Espoo Region (Finland), NOEMA – CMI (Finland), University of national and world economy (Institute for Post Graduate Studies) (Bulgarije), CNRS – Centre de Recherche sur le Bien-être (Conservatoire National des Arts et Métiers) (Frankrijk)

MODULARISERING in het deeltijds beroepssecundair onderwijs

Het Vlaams Parlement heeft een nieuw decreet aangenomen betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap. In het verlengde hiervan heeft de Vlaamse Regering een uitvoeringsreglementering vastgelegd. Het stelsel van leren en werken heeft betrekking op de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs, de centra voor deeltijdse vorming, en de centra voor vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen. Opzet van het nieuwe stelsel is het voltijds engagement voor zoveel mogelijk jongeren realiseren, met behoud van de meersporigheid de afstemming tussen het deeltijds beroepssecundair onderwijs, de leertijd en de deeltijdse vormen vergroten, een traject op maat van elke jongere aanbieden en elke jongere een volwaardige kwalificatie aanreiken.

Het spreekt voor zich dat, zo weinig mogelijk talent verloren laten gaan, de hoofddoelstelling is. In de meest zichtbare vorm betekent dit dat de ongekwalificeerde uitstroom daalt. Dit op zich is een grote meerwaarde.

Met het decreet kan ook volgende meerwaarde gerealiseerd worden:

- Het onderwijslandschap wordt transparant, helder en complementair. De samenwerking tussen de verschillende spelers wordt verbeterd.
- Het opleidingsaanbod laat flexibiliteit toe en geeft een adequaat antwoord op de gevarieerde noden van de leerlingen.
- De kwaliteit wordt beter gegarandeerd en het prestige bevordert.
- Leerlingen moeten een voltijds engagement aangaan, zowel qua invulling van de opleiding (leercomponent en werkplekcomponent) als qua aanwezigheid (minder absentisme).
- De werkplekcomponent wordt ook inhoudelijk geoptimaliseerd in functie van de aansluiting op de leercomponent.
- Voor iedere leerling komt een kwalificatie binnen handbereik.
- Iedere leerling kan een volwaardige kwalificatie, evenwaardig aan die van het voltijds onderwijs, behalen.

Bovendien worden met dit decreet de systemen die leren en werken combineren opgewaardeerd tot een hefboom om de ongekwalificeerde uitstroom terug te dringen en alle jongeren succeservaringen te geven. Systemen van leren en werken worden een volwaardig alternatief voor voltijds onderwijs en een belangrijk middel om startkwalificaties voor de arbeidsmarkt en de maatschappij te verzekeren, ook aan jongeren die de schoolbanken ontgroeid zijn.

De verschillende systemen worden ook op elkaar afgestemd via een complementair aanbod, in een eenduidig en transparant regelgevend kader, met een goed statuut voor de lerende.

Een nieuwe omzendbrief SO/2008/08 bevat enerzijds alle richtlijnen die gemeenschappelijk zijn voor de diverse opleidingsverstrekkers en anderzijds alle richtlijnen die specifiek zijn voor de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs en voor de centra voor deeltijdse vorming.

De omzendbrief SO 66 inzake deeltijds onderwijs is opgeheven.

In het deeltijds secundair onderwijs komen geen graden, leerjaren of studiegebieden voor maar wel opleidingen. Het Deeltijds onderwijs zal volledig modulair geconcipeerd worden, rekening houdend met de screeningskalender. Naar opzet en techniek leent het modulair onderwijs zich volledig voor het Deeltijds onderwijs, vandaar dat voor een progressieve doch veralgemeende omschakeling naar het modulaire is geopteerd. Elke opleiding zal dan uit een of meer modules bestaan. Eenzelfde module kan in verschillende opleidingen voorkomen. In hoofde van de jongere kan een opleiding starten op elk ogenblik van het schooljaar en gespreid worden over een of meer schooljaren. Ook een module kan starten op elk ogenblik van het schooljaar, gespreid worden over een aantal dagen of weken, en zelfs schooljaaroverschrijdend zijn.

De Vlaamse Regering bepaalt, in overleg met beroepssectoren, de SERV en de VLOR, de referentiekaders waarvan de doelen voor de beroepsgerichte vorming van modulair georganiseerde opleidingen worden afgeleid. Voor zover ze ontwikkeld werden door de SERV

worden de beroeps(competentie)profielen in die doelen opgenomen. Terloops wordt aangestipt dat voor een opleiding die zowel in het deeltijds onderwijs als in de leertijd voorkomt, hetzelfde referentiekader vigeert.

De dienst beroepsopleiding zit de screeningscommissie voor. Screening is een techniek waarbij een groep van opleidingen (voor het deeltijds onderwijs per rubriek) wordt doorgelicht met als resultaat een eventuele omzetting, samenvoeging of schrapping van die opleidingen vanuit de doelstelling het globale aanbod rationeler en transparanter te maken. Ook in het voltijds secundair onderwijs wordt deze techniek momenteel toegepast. De screening wordt uitgevoerd door een commissie, samengesteld uit afgevaardigden van de overheid en van de beroepswereld en zoals eerder vermeld voorgezeten door de Dienst Beroepsopleiding. Na kennisname van het advies van de VLOR over de conclusies van die commissie, neemt de Vlaamse Regering een beslissing.

Concreet komen als eerste de rubrieken bouw, decoratie en hout (tijdens het schooljaar 2008-2009) aan bod; de conclusies moeten uitmonden in een vernieuwd aanbod per 1 september 2009. De screeningsoperatie zal lopen tot en met 2012, wat inhoudt dat per 1 september 2012 de laatste reeks opleidingen wordt geactualiseerd. Deze kalender heeft echter nog een andere betekenis: op het tijdstip dat naar een vernieuwd opleidingsaanbod wordt overgegaan, zal door alle CDO van een lineair naar een modulair onderwijssysteem worden omgeschakeld; na een overgangperiode wordt deeltijds onderwijs m.a.w. volledig modulair.

Het is de Vlaamse Regering die de opleidingsstructuur zal op punt stellen, na advies van de VLOR. De ontwikkeling gebeurt in de schoot van een commissie, voorgezeten door de Dienst Beroepsopleiding en samengesteld uit afgevaardigden van de overheid en van het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten. Dit zal in concreto de eerste maal plaats vinden voor opleidingen uit de sectoren bouw, decoratie en hout die per 1 september 2009 volledig modulair worden. Onder opleidingsstructuur wordt verstaan: het geheel van modules per opleiding en hun onderlinge verhoudingen (hetzij sequentieel, d.w.z. in een bepaalde volgorde te

doorlopen, hetzij onafhankelijk). De flexibiliteit die wordt ingebouwd, ondermeer het feit dat geen moduleduur wordt vastgelegd, moet bijdragen om een traject op maat van elke jongere uit te stippelen. In afwachting van deze omschakeling blijven de CDO lineair werken. Binnen het lineair stelsel start een opleiding bij het begin van het schooljaar en wordt gespreid over een of meer schooljaren. CDO die tot en met het schooljaar 2007-2008 hebben geparticipeerd aan het experiment modularisering, zijn in afwachting van de omschakeling naar de nieuwe modulaire opleidingsstructuur verplicht in de betrokken (voor deeltijds onderwijs fictieve) studiegebieden verder modulair te blijven werken volgens de modaliteiten van het experiment, met één uitzondering: de opdrachten worden niet langer onder de benaming "bijzondere pedagogische taken" doch wel onder "uren leren en werken" ingericht

Voor meer informatie verwijzen wij naar de website van DBO bij projecten, modularisering <http://www.ond.vlaanderen/dbo>

Katleen Pot

MODULARISERING in het voltijds beroepssecundair onderwijs

Omwille van de toenemende complexiteit van de maatschappij en de eisen die deze aan het onderwijs stelt, kan worden verwacht dat de problemen nog zullen toenemen. Men kan zich afvragen op welke wijze het onderwijs rekening houdt met de stijgende maatschappelijke eisen en hoe het beter tegemoet kan komen aan de diversiteit van de leerlingenpopulatie zodat alle leerlingen optimale kansen krijgen om te leren en zich te ontplooiën.

Bovendien verlaten teveel jongeren het onderwijs zonder kwalificatie, waardoor hun participatie aan het beroepsleven sterk wordt gehypothekeerd. Voor vele leerlingen biedt onderwijs niet de mogelijkheid tot het uitbouwen en verdiepen van hun capaciteiten. Velen kunnen het beroepsmatige aspect van een beroepsopleiding wel aan, maar haken onder andere af omdat de algemeen vormende component soms wereldvreemd is en niet

aansluit bij hun leefwereld en de beroepsopleiding die zij volgen. Het huidige alles-of-niets-systeem van vier of vijf leerjaren resulteert heel vaak in een neerwaartse spiraal van mislukkingen.

Leerlingen worden te veel op basis van mislukkingen georiënteerd. Dit zou eerder moeten gebeuren op basis van capaciteiten, zodat meer succesbeleving mogelijk wordt. Het onderwijs moet ook aansluiten op de kwalificaties gevraagd door de arbeidsmarkt. Die aandacht voor het beroepsleven mag evenwel geen afbreuk doen aan de relatieve autonomie van het onderwijssysteem. Vanuit onderwijs wordt er bewust voor geopteerd de leerlingen en cursisten een brede basisvorming te verstrekken en ze niet eng specialistisch te vormen. Dat laatste wordt als een taak van de beroeps wereld beschouwd. Het is de gedeelde taak van onderwijs en beroeps wereld om, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid, de nodige kwalificaties te verzekeren.

Om de toegankelijkheid van het onderwijs nog te vergroten en vooral de doorstroming te bevorderen, zou de organisatie van het leeraanbod beter worden versoepeld.

Dit betekent dat onderwijs een creatief en flexibel gebeuren wordt, afgestemd op de gebruikers. Er dienen flexibele en gedifferentieerde leerwegen te ontstaan.

Daarom wordt het experiment modulair beroeps-onderwijs verlengd voor het voltijds gewoon beroepssecundair onderwijs en buitengewoon beroepssecundair – opleidingsvorm 3 tot het tijdstip waarop het Vlaams Parlement een globale hervorming van het voltijds gewoon secundair in werking laat treden.

In dit experiment wordt nog steeds gestreefd naar

- een maximum aan gekwalificeerde uitstroom;
- een flexibele afstemming op de arbeidsmarkt;
- tussentijdse succesbelevingen;
- een stimulans tot levenslang leren;
- een doorzichtig onderwijsaanbod.

Belangrijk bij de uitwerking van de modules zijn de beroepsprofielen die, opgemaakt door de sociale partners, via de SERV aan het onderwijs worden bezorgd.

Modularisering is een belangrijk instrument om het aantal niet gekwalificeerden uit het leerplicht-onderwijs te verminderen. Deelcertificaten geven immers toegang tot de arbeidsmarkt of tot vervolgonderwijs. Door de opleidingsstructuur en de verschillende onderdelen daarvan af te stemmen op de gevraagde kwalificaties, realiseert men bovendien een transparantie tussen het onderwijsaanbod en de arbeids-wereld.

Het is belangrijk dat de uitgebouwde leertrajecten bruggen bouwen tussen verschillende opleidingen, tussen studiegebieden, tussen onderwijsvormen, tussen gewoon en buitengewoon onderwijs, tussen voltijds en deeltijds onderwijs.

Het project modularisering wordt eveneens gekoppeld aan de integratie van nieuwe onderwijsvisies en onderwijsmethodes zoals geïntegreerd werken, gedifferentieerd werken en team teaching. Modularisering is een nieuwe onderwijsbenadering.

Er is een nieuwe omzendbrief SO/2008/04 "Experimenteel secundair onderwijs volgens een modulair stelsel in het voltijds gewoon en het buitengewoon beroepssecundair onderwijs" van toepassing vanaf het schooljaar 2008-2009. Deze nieuwe omzendbrief geldt zowel voor het experimenteel voltijds gewoon beroepssecundair onderwijs als voor het experimenteel buitengewoon beroepssecundair onderwijs beide volgens een modulair stelsel én vervangt alle voorgaande onderrichtingen. Voor de experimentescholen zijn de wijzigingen ten opzichte van het voorbije schooljaar minimaal.

Het kan enkel worden ingericht door instellingen die gedurende het schooljaar 2007-2008 modulair onderwijs organiseerden én modulair wensen verder te werken.

Het besluit van de Vlaamse regering houdende organisatie van het experimenteel voltijds gewoon beroepssecundair onderwijs en een gelijkaardig besluit voor het buitengewoon secundair onderwijs legt wel o.a. de opleidingsstructuur en de competenties vast voor de modulair georganiseerde studiegebieden.

Voor de verlenging werden extra middelen uitgetrokken onmiddellijk voor 2 schooljaren. Dankzij deze middelen genieten de scholen die nu al in het experiment zaten, en ervoor kiezen

om binnen het experiment in zijn huidige vorm verder modulair te werken nog steeds van een zekere vorm van comfort bij hun organisatie. Deze extra middelen zijn, zoals in het verleden, niet van toepassing voor de vierde graad van het studiegebied personenzorg.

De inspectie is belast met de evaluatie van het experiment en moet toelaten om beleidsconclusies te trekken met het oog op de geplande hervormingsmaatregelen voor het secundair onderwijs.

Voor meer informatie verwijzen wij naar de website van DBO bij projecten, modularisering <http://www.ond.vlaanderen/dbo>

Katleen Pot

Het project: Dodi 'Van drop out naar drop in'

(project 1181) ressorteert onder de ESF – oproep 78 'Sociale Inclusie'.

VDAB is de promotor van dit project en de Dienst Beroepsopleiding en GTB zullen actief betrokken worden bij de uitwerking ervan. Het project is momenteel goedgekeurd voor Fase 1 (1 november 2008 tot 31 maart 2009) en heeft als totale subsidiabele kostprijs voor fase 1 van 25 000 euro.

Om de jeugdwerkloosheid in te dammen en het aantal drop outs in de toekomst gevoelig te beperken wil de VDAB met dit project een brug bouwen over het transitie moment tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Hiertoe wenst men het schooltraject direct aan te sluiten op het loopbaantraject voor de jongere in kwestie. Er wordt specifiek gewerkt aan de begeleidingstrajecten op maat voor de doelgroep van risicojongeren die geen officiële kwalificaties hebben, geen werkervaring hebben, moebemiddeld zijn, die allerhande frustraties hebben opgebouwd, die geen realistische inschatting kunnen maken van hun eigen positie op de arbeidsmarkt...)

Dit project omvat 3 grote doelstellingen:

- Het vroegtijdige kunnen inbedden van deze risicojongeren bij de arbeidsmarktactoren. De afstemming met diverse arbeidsmarktactoren vangt al aan tijdens de schoolfase ipv van nadien waardoor deze risico-

jongeren reeds gekend zijn bij de relevante dienstverleners op de arbeidsmarkt, nog voor de ze school verlaten

- Loopbaangericht denken wordt in onderwijsinstellingen bijgebracht. Er wordt gewerkt in de vorm van 'loopbaanleren'. De onderwijsactoren krijgen een integrale methodiek aangereikt om meer rond loopbaancompetenties te werken en kunnen zodoende de risicojongeren meer loopbaangericht begeleiden. De risicojongeren ontwikkelen hierdoor een duidelijker beroepswens en beroepsbeeld; ze krijgen zicht op hun loopbaancompetenties en arbeidsidentiteit en leren netwerken.

Daarnaast krijgen de onderwijsactoren ook een aantal tools aangereikt om meer rond arbeidsgerelateerde kwaliteiten te werken.

- In het kader van Levenslang leren wordt ook veel aandacht besteed aan loopbaan zelfsturing, het kunnen inzetten van competenties ook buiten de grenzen van de initieel gekozen loopbaan. Door het loopbaanleren leren de jongeren hun eigen loopbaan te regisseren (LLL) en kan er verwacht worden dat dit een positief effect zal hebben op een duurzame tewerkstelling.

LNET

De Dienst Beroepsopleiding is de promotor van dit project en onderwijsinstellingen (scholen SO ikv lopende proeftuin leren en werken en proeftuin leren en kiezen, scholen deeltijds en voltijds TSO, BSO ikv Janus, andere school deeltijds BSO, school die pas in proeftuin stapt, scholen BuSO, CVO's, hogescholen met lerarenopleiding) bedrijven, een non-profit instelling, consultants en VDAB ...zullen actief betrokken worden bij de uitwerking ervan. Het project is goedgekeurd voor fase 1 (1 oktober 2008 tot 1 februari 2009) en heeft als totale subsidiabele kostprijs voor fase 1 van 25 000 euro.

Er wordt een lerend netwerk opgezet met innovatieve bedrijven, scholen, onderzoeksinstellingen en ondersteunende diensten. Dit netwerk moet ervoor zorgen dat expertise gebundeld wordt in een community of practice en dat er leereffecten ontstaan (lerend netwerk). Innovatieve bedrijven kunnen helpen door

scholen deelachtig te maken aan hun expertise in het bundelen van voor innovatie noodzakelijke competenties en door scholen te tonen hoe innovatie doorheen alle geledingen van een bedrijf effect moet hebben (organisatie, leiderschap, cultuur enz.). Ondersteunende diensten en onderzoeksinstellingen leveren wetenschappelijk gefundeerde informatie en praktijken aan die, en dat is heel belangrijk, toegespitst dienen te zijn op de specifieke socio-economische context waarin een school opereert.

Er komt een sensibilisering ten aanzien van de lerarenopleiding.

Belangrijkste eindproducten:

- Een instrument dat de innoverende capaciteit en innoverende competenties in kaart kan brengen en de evolutie kan aantonen (nodig voor de uitvoering van nulmeting)
- Een lerend netwerk met innovatieve bedrijven: zowel face-to face als een elektronisch uitwisselingsplatform voor netwerkdeelnemers
- Een actieplan opgenomen in het schoolwerkplan
- Aanpassingen in het curriculum van de lerarenopleiding

'Werk maken van competentie op de werkvloer'

(project 489) ressorteert onder de ESF-oproep 39- Lerende netwerken competentie-management. HUB is promotor van het project en DBO, VDAB, SST, Cevora, IPV, Quadri KHLimburg, SERV, VOV-Lerend netwerk en een aantal pilootbedrijven (Aveve, Berchop Esdeum, C.I.S., Robert Bosch productie n.v.) zullen actief betrokken worden bij de uitwerking ervan. Het project werd goedgekeurd voor de periode: juli 2008 tot eind februari 2010 (=fase 1 en 2).

Uitgangspunt van het project:

Voor het ontwikkelen van competenties bij de medewerkers dienen leidinggevenden competent te zijn in de begeleiding van ontwikkelingsprocessen: faciliteren dat mensen

hun talenten optimaal ontwikkelen en inzetten, ten behoeve van de organisatie en van hun eigen welbevinden. Dit vraagt naast inhouds-expertise procesdeskundigheid.

Competentieontwikkeling van medewerkers kan door de leidinggevenden op verschillende manieren aangepakt worden bvb. via opleiding, leren op de werkplek, coaching en /of begeleiding, via functioneringsgesprekken, loopbaanplanning, werving en selectie en de erkenning van eerder verworven competenties. Bedoeling is om leidinggevenden inzicht te geven in die contextelementen die competentieontwikkeling bevorderen of belemmeren om zodoende, samen met hun medewerkers de vaktechnische maar vooral de eerder gedragsgebonden, competenties te kunnen ontwikkelen. Om dit alles te ondersteunen zal er een soort 'wegwijzer' voor leidinggevenden uitgedokterd worden.

Via het lerend netwerk beoogt men de competenties van de dienstverleners (zowel leidinggevenden binnen organisaties als dienstverlenende organisaties) nog meer te versterken en verder te ontwikkelen, om uiteindelijk te komen tot een concrete invulling en uitvoering van competentiebeleid op de werkvloer. Vooral KMO's zijn op zoek naar een partner die met hen wil meedenken en hen wil ondersteunen in het zoeken naar een oplossing.

Concrete uitwerking

De leidinggevenden (ploegbazen, lijnmanager, diensthoofden...) zullen bij de competentieontwikkeling van hun medewerkers ondersteund worden dmv:

- Een laagdrempelige scan: in welke mate zijn leidinggevenden al bezig met de thematiek?
- Een doe-kalender die hen leert hoe zij de ontwikkeling van competenties bij de medewerkers op de werkvloer kunnen aanpakken, ondersteunen en begeleiden.

Aan de hand van de scan zullen de pilootbedrijven hun situatie eerst in kaart brengen. De scan zal zich focussen op wat er nu al goed gaat. Er zal een algemene scan ontwikkeld worden, waarvan deelaspecten verder verdiept kunnen worden. De scan wordt door de leiding-

gevende, in dialoog met de medewerker, ingevuld.

Vervolgens zullen ze gebruik maken van de doekalender. De kalender heeft de leidinggevendenden als doelgroep. Elke dag zal er een tip, opdracht, vraag... rond een bepaald thema die aanzet tot reflectie en gelinkt is aan thema's scan aangeboden worden. De kalender zal modulair worden opgebouwd en zal beschikbaar zijn in papieren versie.

Door middel van een herhaling van de scan zal men kunnen vaststellen of er verbetering merkbaar is.

Tegelijkertijd voorziet men in een lerend netwerk voor KMO's (Cevora); een lerend netwerk pilootbedrijven/sectorfondsen en een klankbordgroep

Voorziena timing:

Scan: eind december 2008: klaar; januari-april testen scan in pilootbedrijven + feedback; april-juni herwerken scan; november: testen scan (2de x); december 2009: herwerken scan + validering

Kalender: februari 2009 testversie klaar; maart – juni 09: testen kalender + feedback; juli – oktober 09: herwerken kalender en validering; scan en kalender naar de drukker: eind december 09; klaar tegen januari 2010 – evenement februari 2010

Mainstreaming per partner: feb 2010

Link onderwijs arbeidsmarkt

Met diverse sectoren zijn er verschillende bijeenkomsten geweest in het kader van de al dan niet nieuw af te sluiten, de nieuw afgesloten en de al eerder afgesloten samenwerkingsovereenkomsten (afgesloten tussen de sectorale vertegenwoordigers, de onderwijsverstrekkers en de minister van onderwijs en vorming.)

Zo was er overleg met de podiumkunsten; met het goederenvervoer: die vanaf het schooljaar 2007 van start is gegaan met een nieuw ondertekend samenwerkingsakkoord; met de kappers die op 13 oktober het algemeen samenwerkingsakkoord van 2005 met het voltijds beroeps secundair onderwijs vernieuwden en een nieuw algemeen samenwerkingsakkoord met het buitengewoon

secundair onderwijs opstarten. De begeleidingscommissie met Logs, het vormingsfonds van het PC 226 voor bedienden uit de internationale handel, het verkeer en de logistiek van de sector van de internationale handel kwam voor de eerste maal samen. Er is overlegd met de diverse sectorale partners van de sector van de vliegtuigtechnieken en de vertegenwoordigers van de onderwijsverstrekkers om de haalbaarheid van een onderwijsconvenant af te toetsen. Er was ook een samenkomst met de sector van de elektriciens (Vormelek) op 14 oktober.

'Ecologische voetafdruk voor secundaire scholen'

Titel van de campagne: 'Voetzoeker'

Organisatie: WWF-Vlaanderen en Ecolife vzw

Duurtijd project: 21 maanden, startdatum 1 oktober 2007

Totale projectsubsidie: 137.165,79 euro. – subsidie LNE : 87 269,34 euro

Doelstelling:

Jongeren te sensibiliseren over de impact van onze levenswijze op de beschikbaarheid van de natuurlijke hulpbronnen op aarde en hen aan te zetten tot concrete gedragsveranderingen en acties.

Leerlingen worden uitgedaagd om de voetafdruk van de school te verkleinen door deelname aan de campagne

Doelgroep:

De doelgroep van het project zijn jongeren uit de 2de en 3de graad van het secundair onderwijs (15 – 18 jaar), zowel uit het ASO, KSO, TSO en BSO, en hun leerkrachten. Er zal bij de uitwerking van het project specifiek aandacht geschonken worden aan de geschiktheid voor klassen uit TSO en BSO

Te ontwikkelen instrumenten:

- campagne website met o.a.:
 - achtergrondinfo voor leerkrachten en leerlingen over de voetafdruk (verwijzen naar aansluiting met eindtermen en op

- o welke manier men eraan kan werken bv. ikv GIP, onderzoeksopdrachten, labo's...)
- o calculator (evenwichtsoefening tussen wat wetenschappelijk correct en praktisch meetbaar is. Er komt ook een overzichtstabel met alle info om de calculator te kunnen invullen) + simulator voor voetafdruk op schoolniveau
- o teller met aantal geëngageerde en bespaarde hectaren door alle deelnemende klassen
- o forum ('salon'): per gerealiseerd engagement moeten scholen een foto, verslag bezorgen voor de website. Anderen kunnen hierop dan reageren zodat er interactie tussen scholen mogelijk is. Op regelmatige tijdstippen worden een aantal acties in de kijker gezet
- educatief pakket voor leerkrachten
- 4 elektronische nieuwsbrieven tijdens de campagne

Opzet van de campagne:

- startmeting: scholen berekenen hun voetafdruk
- uitdaging: scholen kiezen maatregelen die ze gaan nemen om de voetafdruk te verminderen + engageren zich hiervoor op de website
 - o de teller op de website geeft het totaal aantal ha aan waartoe alle deelnemende scholen zich engageren
 - o per school zullen de gegevens verzameld worden per jaar. De evolutie kan dus opgevolgd worden.

Stavaza:

- Website: online op www.wwf.be/voetzoekers.
- Achtergrondinfo op website: het taalgebruik is vereenvoudigd
- Calculator en simulator: voorziene testfase was eind augustus
- Dossier voor leerkrachten = draaiboek en een lerarenhandleiding: is online vanaf 15 augustus
- Promotie: er is een voorstellingsfolder en een perstekst gemaakt
- Studienamiddagen voor leerkrachten: De uitwerking van de studiedag verschilt per provincie en loopt eind oktober af
- Opstellen van het wedstrijdreglement : WWF doet een eerste aftoetsing op alle

criteria, zal verder besproken worden op de volgende stuurgroep

- De wedstrijd zelf: voorzien in april 2009

PROLERON

Professionalisering van Leraren op het vlak van Ondernemerschapsonderwijs

Binnen DBO start binnenkort een nieuw EFRO-project PROLERON. Het EFRO "Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling" is, naast het ESF, een van de door Europa in 1975 opgerichte structuurfondsen. Het focust voornamelijk op het verbeteren van de convergentie, het vergroten van het economische concurrentievermogen, het scheppen van werkgelegenheid en het versterken van de duurzame interne cohesie. Het project PROLERON werd ingediend onder doelstelling 2 Vlaanderen 2007-2013 – Regionaal concurrentievermogen en Werkgelegenheid – Prioriteit 2 Ondernemerschap en heeft een looptijd van 2 jaar.

In Vlaanderen vinden afgestudeerden nog heel vaak de weg niet naar het ondernemerschap. De brug tussen onderwijs en ondernemerschap is nog niet volledig gelegd. Knelpunt hierbij is het gebrek aan ondernemerscultuur op de school en bij de leraren zelf. Leraren ervaren vaak een grote nood aan professionalisering op het gebied van ondernemerschap. Opleiders willen meer voeling krijgen met het zelfstandig beroep en willen op de hoogte blijven van de recentste ontwikkelingen binnen de bedrijfswereld, de jongste marketingstrategieën, de verkooppraktijken, de onderhandelingsmethodes, de winkelinrichtingstrends, enz. Proleron wil het ondernemerschapsonderwijs bevorderen via de niet-klassieke onderwijskundige aanpak. Hiertoe zullen leraren uit het secundair onderwijs, docenten uit het volwassenenonderwijs en de lerarenopleidingen de kans krijgen om deel te nemen aan korte ontdekkingsstages of klassieke stages in ondernemingen. Deze stages zullen gericht zijn op het ontwikkelen van ondernemerscompetenties en het bijbrengen van praktijkervaringen rond ondernemerschap en dus niet op het aanleren van de technische aspecten van een beroep.

Daarnaast wil Proleron de leraren/docenten diverse navormingen, workshops, infosessies aanbieden rond recente ontwikkelingen in de ondernemerswereld. De organisatie ervan zal worden gerealiseerd in nauwe samenwerking met bedrijven, sectorfondsen en werkgeversorganisaties.

Hilde Van der Perre

Meer info via:

hilde.vanderperre@ond.vlaanderen.be

Projecten ter bevordering van het ondernemerschap

Vlaanderen moet ondernemender worden. ... Daar zet het actieplan 'Ondernemend Onderwijs', een initiatief van de minister van Onderwijs, vorming en werk en de minister van Economie, wetenschap en innovatie op in. Ook DBO wil via allerlei initiatieven en projecten het ondernemerschap binnen onderwijs blijven stimuleren. De projecten RYS en OMOO werden met veel succes afgerond. Op algemeen verzoek wordt COOS herhaald. Nieuwe projecten worden opgestart. Hierna volgt een kort overzicht.

Project Europapreneur

Europapreneur is een tweejarig Fins project waarin DBO participeert. Het loopt binnen het programma: 'Leonardo Da Vinci - Transfer of Innovation'.

In Finland werd een specifieke, op competenties gesteunde, opleiding tot ondernemer ontwikkeld die erg succesvol is. De opleiding richt zich niet enkel tot (toekomstige) startende ondernemers. Ook reeds gestarte ondernemers die (in de praktijk) aanvoelen dat ze bepaalde competenties nog niet helemaal verworven hebben, kunnen bepaalde modules van deze opleiding volgen.

Via dit partnerschap wil DBO nagaan of deze Finse aanpak ook in Vlaanderen kan toegepast worden. Daarnaast willen we zoeken naar raakvlakken bij de verschillende ondernemersopleidingen in Europa.

Project SEET

SEET staat voor Stimulating Entrepreneurial Education and Training. Dit project dat werd ontwikkeld door Syntra-Vlaanderen, startte op 1 augustus 2008 binnen het Leonardo Da Vinci programma 'Partnerships'. Zes landen maken deel uit van het partnerschap: België (Vlaanderen + Wallonië), Nederland, Spanje, Portugal, Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk. De partners, waaronder DBO, willen een transnationaal netwerk rond ondernemend onderwijs uitbouwen met het oog op een betere verspreiding van informatie, ervaring en goedpraktijkvoorbeelden. Verder wordt een virtueel transnationaal kenniscentrum uitgebouwd. SEET zal ook een aantal 'study visits' naar de partnerlanden organiseren voor geïnteresseerden uit de onderwijswereld.

Ondernemingsplanwedstrijd 'Belooftevolle Ondernemer 2009'

Al voor de achtste maal organiseert DBO de ondernemingsplanwedstrijd 'Belooftevolle Ondernemer' voor leerlingen uit de derde graad secundair onderwijs en cursisten uit het volwassenenonderwijs. Hiermee leren jongeren op een erg praktische manier een realistisch ondernemingsplan op te stellen. Bovendien wordt hierbij vaak beroep gedaan op hun ondernemingszin. De deelname aan deze wedstrijd kan perfect gebruikt worden als opdracht voor de GIP of een klasproject. Ook jongeren uit niet-economisch geïntereerde studierichtingen kunnen deelnemen aan deze competitie (o.a. via 'Seminaries'). Zo krijgen ook zij de kans om kennis te maken met de boeiende wereld van ondernemen.

Info: paul.schram@ond.vlaanderen.be

COOS - Competitie rond ondernemerskwaliteiten voor schoolteams 2009

De scholencompetitie waarbij zowel de theoretische kennis als de praktische vaardigheden in verband met ondernemerschap worden getest, werd vorig jaar voor de eerste maal georganiseerd als start van de Ondernemersklasseweek. Omwille van het grote succes herhalen we dit event op 9 maart 2009, de startdag van de Ondernemersklasseweek 2009. Elke school in Vlaanderen kan één team van vijf leerlingen afvaardigen. Deze teams, die de scholen zelf samenstellen, zullen te Antwerpen strijden om de titel 'Schoolteam met de beste ondernemerskwaliteiten'. Alle info is terug te vinden op www.ond.vlaanderen.be/dbo (projecten -> COOS 2009). Scholen kunnen zich elektronisch inschrijven via deze site.

De deelname is volledig gratis. NMBS sponsort het vervoer naar Antwerpen. Alle deelnemers krijgen een gratis bezoek aan Aquatopia aangeboden tijdens de middagpauze.

Info: luc.coene@ond.vlaanderen.be

Af en toe apart werken met jongens en meisjes. Doet u het soms?

Een gemengde klas heeft meer voordelen dan nadelen, maar soms kan het beter zijn om jongens en meisjes apart te laten werken.

Sinds een aantal jaren zijn in ons land alle scholen gemengd. Jongens en meisjes lopen samen school, zitten in dezelfde klas en krijgen dezelfde kansen. We stellen vast dat de meisjes een hele inhaalbeweging achter de rug hebben. Waar de scholingsgraad van vrouwen 50 jaar geleden nog ver achter lag op die van mannen zien we nu dat meisjes hun achterstand hebben ingehaald. Meer nog: ze doen het prima op school.

En toch is niet alles zoals het zou moeten zijn. Uit onderzoeken komen heel wat verschillen tussen jongens en meisjes naar boven:

verschillen in schoolprestaties, verschillen in schoolloopbanen, verschillen in de omgang met jongens en meisjes door leerkrachten...

Een bijkomende moeilijkheid daarbij is dat de resultaten van al die onderzoeken niet altijd eenduidig zijn en sommige onderzoeken elkaar tegen spreken.

Maar de verschillen tussen jongens en meisjes, tussen mannen en vrouwen worden niet alleen in wetenschappelijke studies vastgesteld.

Iedereen die dag in dag uit op school met jongeren bezig is merkt de verschillen in de dagelijkse lespraktijk, op de speelplaats...

Ook in de leraarskamer merken we de verschillen tussen mannen en vrouwen.

Maar misschien moet bij al die verschillen al direct de nodige nuance worden aangebracht.

Er zijn verschillen tussen mannen en vrouwen, tussen jongens en meisjes maar er zijn evengoed grote verschillen tussen mannen onderling en tussen vrouwen onderling. Die onderlinge verschillen zijn er ook binnen de jongensgroep en binnen de meisjesgroep op school.

Al die informatie is belangrijk genoeg om ruim verspreid te worden. Verder zat in andere ESF-projecten rond het genderthema ook heel wat bruikbaar materiaal dat nog ruimere bekendmaking en verspreiding verdiende. Er was ook de grote respons tijdens de vele contacten bij het voorstellen van het Venusproject. En er is de vaststelling dat mannen en vrouwen verschillende keuzes maken in de loop van hun leven, zowel op persoonlijk vlak als wat hun beroepsloopbaan betreft. Die keuzes zijn verbonden met een bredere maatschappelijke context waarbij we vaststellen dat een aantal beroepen vrouwelijker of net typisch mannelijk blijven en er niet in slagen om een mix tot stand te brengen. De vraag die daarbij gesteld kan worden is welke rol onderwijs hierin speelt.

In het project Gen-BaSec is gezocht hoe in scholen rond het genderthema kan gewerkt worden met eigen accenten voor het basis- en secundair onderwijs, vandaar de naam Gen-BaSec. Op 3 oktober werden op een studiedag de materialen die ontwikkeld werden voorgesteld.

Er is de spelmethodiek die op een leuke manier duidelijk maakt voor het hele team waar het bij gender op school om draait en waarmee men kan nagaan hoe het met het 'gendergehalte' van de eigen school zit. Voor scholen die daarna aan

de slag willen in de eigen school is er het "Handboek voor gendercoaching op school" met een visie op gender, gender op school, informatie over coaching en meer specifiek gendercoaching. De problematiek van gender in het personeelsbeleid wordt in een apart hoofdstuk belicht. Daarna worden een aantal gendersensitieve praktijken aangeboden ter ondersteuning van de gendercoach of het genderteam. Het handboek sluit af met een overzicht en toelichting bij een hele reeks projecten.

Op de website

http://www.ond.vlaanderen.be/dbo/projecten/projecten_genbasec.htm bieden we nog meer aan.

Een database met een overzicht van boeken, artikels, spelen en ander materiaal dat de gendercoach van dienst kan zijn, een reeks interessante websites, een lijst van eindtermen en ontwikkelingsdoelen die met gender verbonden kunnen worden of die je met een genderbril kunt lezen, de basiscompetenties voor leraren die refereren naar gender en binnenkort komt er ook nog een filmpje met uitspraken van jongens en meisjes over jongens en meisjes! Materiaal dat mee het gesprek rond dit thema op gang kan brengen. Is de school nog niet toe aan een gendercoach dan kan de geïnteresseerde leerkracht in het ontwikkelde materiaal alvast één en ander vinden dat inspirerend kan werken voor de klaspraktijk. In elk geval hopen we dat door te werken met een gendercoach of een genderteam de school meer aandacht heeft voor de gender-mechanismen die dagelijks onbewust op de school spelen en de impact ervan op de ontwikkeling van jongens en meisjes.

http://www.ond.vlaanderen.be/dbo/projecten/projecten_genbasec.htm

<http://www.standaard.be/Artikel/Detail.aspx?artikelId=5R21CH88&word=jongens+en+meisjes>

